

KUJMXOQ1F6E0

KRAJSKÝ ÚŘAD JIHOMORAVSKÉHO KRAJE
Odbor životního prostředí
Žerotínovo náměstí 3, 601 82 Brno

č. j.:	Sp. zn.:	Vyřizuje/linka	Brno
JMK 24932/2024	S – JMK 168741/2023 OŽP/Sle	Ing. Slezáková/4123	28.02.2024

R O Z H O D N U T Í

Krajský úřad Jihomoravského kraje, odbor životního prostředí, jako věcně a místně příslušný správní orgán ochrany přírody a krajiny ve smyslu § 29 odst. 1 a § 67 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve smyslu § 77a odst. 5 písm. o) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZOPK“), a v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), rozhodl v řízení o udělení výjimky ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných druhů živočichů stanovených § 50 ZOPK, o kterou požádala společnost **Royal Brinkman Polska Sp. z o. o.**, se sídlem **Ostrowska 452, 61–324 Poznań, Polsko, IČ: 010766697** zastoupená advokátkou JUDr. Jitkou Šejharovou, se sídlem Věštínská 509/32, 153 00 Praha 5, ev. č. ČAK 9725 (dále také „žadatel“), takto:

Žadateli se **p o v o l u j e v ý j i m k a** ze základních podmínek ochrany zvláště chráněného druhu živočicha čmeláka zemního (*Bombus terrestris terrestris*) dle § 50 odst. 2 ZOPK ve smyslu § 56 odst. 1 ZOPK pro blíže nespécifikované množství jedinců, spočívající v povolení dopravování, držení a nabízení čmelínů s čmelstvy za účelem prodeje do krytých ploch (skleníků a fóliovníků) v okresech Břeclav, Hodonín a Brno-město vyjma zvláště chráněných území.

Výjimka se povoluje pouze za předpokladu splnění následujících podmínek:

1. Čmelíny budou nabízeny a prodávány pouze profesionálním pěstitelům, kteří je budou umísťovat výhradně do uzavřených prostor (skleníky a fóliovníky). Čmeláci nebudou vypouštěni do volné krajiny. Držitel výjimky bude o této podmínce zájemce vždy předem informovat.
2. Žadatel povede evidenci opylovací služby, která bude obsahovat informace o tom, kdy, kam a v jakém počtu byly úly umístěny, dále popis konkrétních opatření k zabránění úniku čmeláků do volné přírody včetně fotodokumentace, zápisy kontrol a další relevantní informace. Tato evidence bude na vyžádání poskytnuta k nahlédnutí zdejšímu orgánu ochrany přírody a České inspekci životního prostředí.
3. Před instalací úlů zajistí žadatel na místě jejich instalace kontrolu zabezpečení prostorů proti úniku čmeláků do volné přírody. Pouze pokud budou prostory účinně zabezpečeny,

je možné úlky instalovat. O výsledku této kontroly provede žadatel zápis do evidence opylovací služby. Součástí zápisu bude také fotodokumentace.

4. Oprávněným orgánům ochrany přírody bude v průběhu platnosti výjimky umožněna kontrola skleníků, v nichž se využívá opylovací služba.
5. Do 31. prosince každého roku bude zdejšímu orgánu ochrany přírody zaslána souhrnná zpráva o činnostech realizovaných na základě této výjimky. Součástí zprávy bude výpis z vedené evidence klientů opylovací služby. Zprávu lze zaslat písemně nebo elektronicky.
6. Tato výjimka platí od nabytí právní moci rozhodnutí do 31.12.2028.

Účastník řízení dle § 27 odst. 1 správního řádu:

Royal Brinkman Polska Sp. z. o. o., se sídlem **Ostrowska 452, 61–324 Poznań, Polsko, IČ: 010766697**

Odůvodnění:

Dne 20.11.2023 požádala společnost **Royal Brinkman Polska Sp. z. o. o.**, se sídlem **Ostrowska 452, 61–324 Poznań, Polsko, IČ: 010766697** zastoupená advokátkou JUDr. Jitkou Šejharovou, se sídlem Věštínská 509/32, 153 00 Praha 5, ev. č. ČAK 9725 (dále také „žadatel“) o povolení výjimky pro účely dopravování, držení a nabízení čmelínů s čmelstvy čmeláka zemního (*Bombus terrestris terrestris*) k prodeji za účelem opylování rostlin ve sklenících a fóliovnících, osobám podnikajícím v zemědělské výrobě na území Jihomoravského kraje, v okresech Břeclav, Hodonín a Brno–město, vyjma zvláště chráněných území.

K žádosti bylo doloženo:

- plná moc pro zastupování,
- obrázky čmelínů, skleníků a fóliovníků,
- certifikát.

Dnem podání žádosti bylo ve smyslu § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno správní řízení v dané věci. Oznámení o zahájení řízení č. j. JMK 173858/2023 ze dne 30.11.2023 bylo v souladu s § 71 odst. 3 ZOPK zasláno příslušným obcím a podle § 70 odst. 2 ZOPK spolkům Česká společnost ornitologická – Jihomoravská pobočka, Lidická 971/25, 602 00Brno, IČ: 65353391, Čisté Šlapanice z. s., Jižní 117/4, 664 51 Šlapanice, IČ: 26560003 a Čmeláci PLUS z. s., Na Farkáně III 182/28, 150 00 Praha 5, Radlice, IČ: 14036584. Z dotčených spolků svoji účast v řízení oznámil spolek Čmeláci PLUS z. s., Na Farkáně III 182/28, 150 00 Praha 5, Radlice, IČ: 14036584 dne 05.12.2023.

Dne 30.11.2023 bylo správnímu orgánu doručeno prohlášení spol. Agrobío S.L. ohledně jejich chovu čmeláka. Písemností ze dne 15.01.2024, č. j. JMK 6915/2024 seznámil správní orgán účastníky řízení se shromážděnými podklady. Na toto oznámení o shromáždění podkladů žádný z účastníků ke dnešnímu dni nereagoval.

Předmět řízení

Předmětem žádosti je povolení výjimky pro účely dopravování, držení a nabízení čmelínů s čmelstvy čmeláka zemního k prodeji za účelem opylování rostlin v krytých plochách (sklenících a fóliovnících). Tato služba má být poskytována osobám podnikajících v zemědělské výrobě na území Jihomoravského kraje, v okresech Břeclav, Hodonín a Brno-město mimo chráněná území.

Žadatel je členem rodinné holandské skupiny Royal Brinkman, která se specializuje na zásobování profesionálních pěstitelů rostlin. Svoje stávající služby plánuje rozšířit o dovoz a prodej čmeláků, které bude odebírat od společnosti Agrobío S.L., Španělsko, která je dováží do Polska. Chov společnosti Agrobío S.L. je podle doloženého prohlášení založen na čmelácích odebraných na různých místech pohoří Pyreneje, zejména severní částí Iberského poloostrova a jihem Francie. Dle doložené laboratorní zprávy, kde bylo analyzováno 10 vzorků, byly na základě zjištěných primerů kontrolovaných jedinců identifikován podruh čmeláka zemního (*Bombus terrestris terrestris*), průměrně na 99,978 %.

Dotčené zvláště chráněné druhy živočichů

Všichni čmeláci rodu *Bombus sp.* jsou podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení ZOPK, řazeni mezi zvláště chráněné druhy živočichů v kategorii ohrožených. Zvláště chránění živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Podle § 50 ZOPK je zejména zakázáno tyto druhy rušit, zraňovat nebo usmrcovat, škodlivě zasahovat do jejich přirozeného vývoje, mj. je držet, chovat, dopravovat, prodávat či nabízet za účelem prodeje nebo výměny. V rámci řízení o výjimce dle § 56 ZOPK je nejprve nutné posoudit, zda existuje veřejný zájem na záměru či činnosti, pro které je výjimka požadována. Tento veřejný zájem musí zároveň převažovat nad veřejným zájmem ochrany přírody. Bez prokázání této převahy nemůže orgán ochrany přírody výjimku udělit. Zákonnou výjimku lze tedy vydat v konkrétních případech, kdy jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody, nebo v zájmu ochrany přírody.

V České republice byl doposud zaznamenán výskyt 38 druhů čmeláků a pačmeláků současně zahrnovaných do rodu *Bombus*. V současné době většina z nich (25 druhů) náleží do některé z kategorií Červeného seznamu. V roce 2005 přitom odpovídalo kritériím pro zařazení do Červeného seznamu o 9 druhů méně, tedy 16 druhů. Navýšil se i počet v kategorii kriticky ohrožených nebo vyhynulých. Čmelák zemní (*Bombus terrestris*) je druh s poměrně rozsáhlým areálem, který zahrnuje Evropu, Malou Asii, severní Afriku a Kanárské ostrovy, přičemž byl vysazován a šíří se i v dalších oblastech mimo původní areál (např. Chile, Argentina, Japonsko, Tasmánie, Nový Zéland). Na evropském kontinentu se vyskytuje 9 poddruhů čmeláka zemního, které jsou přizpůsobeny místním podmínkám a liší se i svým chováním. V České republice se z 9 známých poddruhů přirozeně vyskytuje pouze subspecie *terrestris*, přičemž jde o poddruh přizpůsobený na chladnější klima. V zahraničních chovech se však převážně chová jižní poddruh *dalmatinus*, jenž představuje možné ohrožení domácích populací zejména kompeticí

o potravu a hnízdiště a křížením s domácím poddruhem, neboť všechny poddruhy čmeláka zemního se mohou vzájemně křížit. Rozdíl mezi jmenovanými dvěma poddruhy je zásadní. Kromě vzhledu se jednotlivé poddruhy liší i fyziologií, např. termínem diapauzy, schopností vidění, náchylností k chorobám (hmyzomorce včelí) i chováním – velikostí kolonií, rychlostí sběru, mírou agresivity. Královny poddruhu B. t. dalmatinus nezimují, pouze estivují a nemají složitý jarní start. Z tohoto důvodu se B. t. dalmatinus snadněji chová v laboratořích.

Význam čmeláků jakožto opylovačů rostlin celosvětově roste, což souvisí s úbytkem hmyzu způsobeným zejména změnami ve struktuře a využívání krajiny, klimatickou změnou, intenzifikací zemědělství (pěstováním monokultur, chemizací apod.), urbanizací. Na rozdíl od včel létají čmeláci i v chladném počasí a za zhoršených povětrnostních podmínek (vítr, déšť). K poskytování opylovací služby se čmeláci používají zejména ve sklenících, kde se včely nedokážou orientovat.

Specifikace veřejného zájmu ve smyslu § 56, odst. 2 ZOPK a posouzení jeho převahy nad zájmy ochrany přírody

Předmětem žádosti je povolení výjimky pro účely dopravování, držení a nabízení čmelínů s čmelstvy čmeláka zemního k prodeji za účelem opylování rostlin v krytých plochách (skleníky a fóliovníky). Veřejný zájem spatřuje žadatel v udržitelné a celoroční zemědělské produkci plodů ve sklenících a fóliovnících. Plody pěstované přímo v České republice mají nižší stopy reziduí v porovnání s plody dováženými ze zahraničí. Místní produkce plodů není tak zatížená uhlíkovou stopou dlouhé dopravy, cesta od producenta k spotřebiteli je kratší. Další veřejný zájem spatřuje žadatel ve vytvoření celoročních pracovních míst pro pracovníky v zemědělství. K zajištění funkčnosti této celoroční produkce je potřebné řízené a efektivní opylování zemědělských kultur, na které jsou využívány čmeláci z umělého chovu. Na rozdíl od včel se čmeláci z chovu, využívání při opylování skleníků, velmi dobře orientují v uzavřených prostorech a pracují i při nižších teplotách. Také ministerstvo zemědělství podporuje v rámci dotačních titulů Státního a intervenčního fondu výstavbu skleníků, kde tyto opylovači tvoří jednu z částí funkčního celku.

Při posuzování žádosti správní orgán zvážil i to, že se jedná o žádost, kterou podala soukromá společnost, která rozšiřuje portfolio svých služeb nabízených pro zemědělce a nemusí se úplně jednat o veřejný zájem.

Jedním z konečných výsledků podnikatelské činnosti je i zajištění celoroční zemědělské produkce, která se podílí na výživě obyvatelstva, na zaměstnanosti lidí v regionu. Správní orgán tudíž zastává názor, že v tomto případě lze shledat veřejný zájem na zvýšení zemědělské produkce a uspokojení poptávky po opylovačích zemědělských kultur pěstovaných na krytých plochách, a tím výživy obyvatelstva díky využití čmeláků ve sklenících.

Z uvedeného vyplývá, že zájem na podpoře výnosu místních zemědělských pěstitelů v tomto případě převažuje nad zájmem ochrany přírody na ochraně čmeláků zemních, zde zejména

autochtonních populací před možnou erozí dovezeným uměle odchovanými jedinci, a zákonná podmínka je tak naplněna. Ve prospěch povolení výjimky hovoří i to, že veřejný zájem na ochraně přírody je zde málo dotčený, jelikož se jedná o uzavřené prostory a na rozdíl od situace ve venkovních prostorech, kde vypouštění uměle odchovaných čmeláků přináší mnohonásobně vyšší riziko jejich pronikání do okolí a ovlivňování divokých populací tohoto rodu. Proto považuje správní orgán riziko v případě využití čmeláků ve sklenících, při dodržení stanovených podmínek, za nízké a přijatelné.

Neexistence jiného uspokojivého řešení

Produkční kryté plochy (skleníky i fóliovníky) jsou samostatné, uzavřené jednotky, kde nejsou opylovači běžně přítomní a zajištění opylení plodin je na opylovací službu. Tato služba je navíc určena jen pro profesionální zemědělce, tedy podnikatele v zemědělství, nikoliv pro drobné zahrádkáře. Z toho důvodu tvrdí správní orgán, že neexistuje jiné uspokojivé řešení, které by zajistilo dostatek opylovačů pro zemědělskou produkci.

Udržení populace daných druhů v příznivém stavu z hlediska jejich ochrany

Ze žádosti a genetické analýzy z roku 2023, která byla přiložena, vyplývá, že výjimka je žádána pro uměle odchované populace poddruhu *B. t. terrestris*. Firma Agrobío S.L. deklaruje přítomnost poddruhu *B. t. terrestris* ve svém chovu, což dokládá přiloženou genetickou analýzou, která s průměrnou 99,978 % shodou potvrzuje poddruh *B. t. terrestris*.

Vypouštění čmeláku z umělého chovu, i v případě využití domácího poddruhu *B. t. terrestris*, představuje řadu rizik. Místní populace si vytvářejí lokální adaptace, které nejlépe odpovídají danému prostředí. Čmeláci z umělého chovu pocházejí ze vzdálených lokalit a vyvíjeli se v odlišných podmínkách. Uměle odchovaní jedinci se při úniku do volné přírody mohou křížit s místními populacemi a vnášet do nich nové vlastnosti, které mohou negativně ovlivnit životaschopnost místních populací. Laboratorní chov znamená domestikaci, v takovémto chovu se záměrně i mimoděk uplatní jedinci s vlastnostmi výhodnými právě pro chov, takže se postupně vzdalují od svých divokých předků. Takto se mohou oslabovat některé znaky, které však mohou být klíčové pro přežití ve volné přírodě. Vinou křížení omezeného počtu jedinců se u laboratorního chovu mohou projevit také negativa příbuzenského křížení (zhoršená vitalita, přežívání a rozmnožování). V každém případě je tedy nežádoucí, aby se laboratorní čmeláci dostávali do volné přírody.

Správní orgán klade v podmínkách především důraz na zajištění vnitřních prostorů (skleníků a fóliovníků) proti úniku čmeláků do volné přírody. Je nutné, aby všechny otvory (okna, dveře, větrací otvory) byly spolehlivě zabezpečeny (např. zasítováním) tak, aby se čmeláci nedostali ze skleníků ven. Před instalací úlů zajistí žadatel na místě jejich instalace kontrolu zabezpečení prostorů proti úniku čmeláků do volné přírody. Pouze pokud budou prostory účinně zabezpečeny, je možné úlky instalovat. O této kontrole provede žadatel zápis do evidence opylovací služby, jehož součástí bude i fotodokumentace.

Zdůvodnění podmínek rozhodnutí

Správní orgán neshledal důvody, které by bránili povolení výjimky, shledal však účelným povolení výjimky omezit splněním podmínek, které jsou uvedeny v bodech 1.-6. Vliv na populaci předmětného zvláště chráněného druhu tak bude eliminován.

Především se jedná o podmínku umístování prodávaných čmelínů do krytých ploch. Čmeláci nebudou vypouštěni do volné přírody. Držitel výjimky bude o této podmínce zájemce vždy předem informovat. Tímto se minimalizuje riziko zanesení dovezených jedinců do volné přírody. Přestože se tedy jedná dle laboratorní zprávy o náš původní poddruh, není žádoucí jeho zavlečení do volné přírody. Proto orgán ochrany přírody trvá na tom, aby byl každý zájemce předem informován o tomto riziku a nutnosti dodržení umístění kupovaných čmelínů do krytých ploch. Dále správní orgán stanovil podmínku nahlásit na konci každého kalendářního roku platnosti výjimky lokalitu, počet a termín umístěných čmelýnů. Uměle vytvořená hnízda budou zřizována v souladu s potřebami čmeláků. Zdejší orgán ochrany přírody si vyhradil právo fyzické kontroly dodržování podmínek tohoto rozhodnutí kdykoli v průběhu platnosti výjimky a zároveň se rozhodl omezit platnost výjimky do 31.12.2028.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podat do 15 dnů ode dne jeho doručení odvolání k Ministerstvu životního prostředí ČR podáním u Krajského úřadu Jihomoravského kraje, odboru životního prostředí, Žerotínovo nám. 3, 601 82 Brno.

Ing. Mojmír Pehal
vedoucí odboru
v. z. Ing. Jiří Hájek
vedoucí oddělení posuzování vlivů
na životní prostředí

Doručuje se:

a) Účastníci řízení

- JUDr. Jitka Šejharová, Věštínská 32, 153 00 PRAHA 5 (DS)
- Města, městyse a obce okresu Břeclav, okresu Hodonín a Brno-město kromě obcí Klentnice v okrese Břeclav a Malá Vrbka, Nová Lhota, Radějov a Suchov v okrese Hodonín (DS)
- Čmeláci PLUS z. s., Na Farkáně III 182/28,150 00 Praha 5 Radlice (DS)

b) Na vědomí

- Česká inspekce životního prostředí, OI Brno, oddělení ochrany přírody, Lieberzeitova 14, 614 00 Brno (DS)